

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursuri, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266

Aviz

Pentru elevele școlii civile gr.-or. române de fete din Arad.

Se aduce la cunoștință publică și în special la cunoștința elevelor, cari ar dori să cerceteze școala civilă gr.-or. română de fete din Arad, că în urma stărilor excepționale, în cari ne aflăm, înscrierile pentru anul școlar 1914—1915 la aceasta școală se vor face în 1/14 și 2/15 sept. a. c., iară prelegerile se vor începe în 3/16 sept. a. c. Arad 15/28 august 1914.

Consistorul gr.-or. rom.
din Arad.

Două decrete ministeriale.*

114.000/1914.

I.

Ministrul de culte și instrucție publică ungar, către comisiunile administrative, pentru a se face instrucția în școlile primare de stat, cu ajutorul limbei materne, și pentru a se propune aceasta limbă ca obiect de învățământ.

În vederea faptului, de-a se ușura învățământul în limba maghiară, în școlile primare de stat, pentru școlarii cu limbă maternă nemaghiară, apoi, în vederea faptului de-a înlesni școlarii să învețe scrisul și cetitul în limba lor maternă, dispun ca în cazurile și în felul de mai la vale să se facă uz de limba maternă, ca limbă auxiliară în clasele I și II, iar în clasele III, IV și V să se propună ca studiu separat.

1. În școlile primare ale statului, unde $\frac{1}{3}$ partea a elevilor nemaghiari însă de aceiaș limbă maternă, înscriși în clasa I nu cunosc limba maghiară de învățământ, în clasele I și II învățătorul, în învățământul propriu zis, întru cât îl ajută cunoștințele lui de limbă, are să se folosească de limba maternă a elevului, în măsura dorită de progresele instrucției. Dacă elevii nemaghiari aparțin mai multor limbi materne, și fiecare din cei ce nu știu ungurește, fac $\frac{1}{3}$ parte a totalității elevilor din clasa I în clasele I și II, învățătorul să se folosească de fiecare limbă maternă, întru cât îl ajută cunoștințele lui.

Cu elevii ce intră mai întâi în școală, și nu știu ungurește, învățătorul, întrucât îl ajută cunoștințele lui de limbă, să se folosească de limba lor maternă — chiar și înafară de învățământul propriu zis, fără con-

*) Dăm în traducere după „Românul“ cele două decrete ministeriale.

siderare la numărul elevilor — în măsură, ca să fie înțeles de elev, îndată la început, să fie considerat de un îngrijitor cu tragere de inimă, să i se ceară sfatul cu încredere, și să îndrăgească școala.

În acest înțeles am dat ordin și inspectorilor., etc.

2. La dorința părinților (tutorilor) de limbă maternă nemaghiară, dar de aceiaș limbă $\frac{1}{3}$ parte a școlarii de clasa III, IV, V, în urma ordinului d-voastră întemeiat pe darea de seamă a inspectorului regesc, și în urma petiției înaintate de părinți, să primească instrucție de scris și de cetit și în limba maternă a părinților, în acele școli, unde învățătorul e atât de stăpân peste limba respectivă, încât poate să prepare materialul reglementar din planul de învățământ, ce însoțește decretul meu trimis, deodată cu acesta, tuturor inspectorilor școlari. (Anexe la planul de învățământ al școlii populare). Dacă mai multe limbi formează, separat, $\frac{1}{3}$ parte, atunci se poate dispune și propunerea alor două sau trei limbi, dacă sunt la îndemână destule puteri didactice necesare.

În contra hotărârii d-voastre se poate face apel la ministerul dirigit de mine.

Budapesta, 13 August 1914.

B. Jankovich, m. p.
ministrul de culte și instrucție publică.

114.000/1914

II.

Cătră toți inspectorii școlari regești, cătră șefii secțiilor expoziturilor școlastice, și cătră guvernorul din Piume.

(În aceiaș chestie. — În vederea faptului de-a ușura învățământul limbei maghiare, etc., etc., dispun...)

1. În clasa I în care, etc.. (Ca și punctul I din decretul precedent, cu deosebirea că se repetă motivarea și se completează: pentru a se înlesni învățarea limbei maghiare, și mai cu seamă în școlile populare nedespărțite, pentru a se face o nepus de însemnată economie de timp, N. Red.)

Și până veți primi instrucții mai amănunțite, veți avea să luați următoarele dispoziții sumare.

Înainte de toate să Vă notați, că limba maghiară ca limbă auxiliară are să se întrebuițeze numai pe o scară atât de întinsă, câtă se pretinde pentru înlesnirea învățării limbei maghiare, și pentru progresele instrucției în limba maghiară. Ajutarea cu limba maternă, să fie deci numai un procedeu de sistem, iar nu traducere în limba maghiară (?). Acest procedeu să se urmeze astfel în toate materiile, și anume în chipul următor:

Când e vorba să învețe elevul un cuvânt maghiar, întâi să se facă uz de mijloace intuitive, prin acțiune, și numai pe urmă, pentru înțelegerea sigură a noțiunii, să i se spună elevului numirea în limba maternă, sau să i se ceară să o spună el, fiind aceasta un metod de adevărate, că a înțeles, iar după aceasta să i se

spună de mai multe ori numirea maghiară. În continuare, formarea propozițiilor, asemenea și fixarea cuvântului în memorie, prin convorbire, să se facă exclusiv în limba maghiară, spre a se asigura progresele. Acest procedeu deoparte ne încredințează, că elevul a înțeles deplin concepția, pe care o exprimă cutare cuvânt, va să zică nu dă înțeles greșit cuvântului, decâtă parte înlesnește nespuse de mult învățarea acelor cuvinte maghiare, ce însemnează noțiuni abstracte, a căror învățare, fără de ajutorul limbei materne, se face cu mare risipă de timp și de energie.

Învățătorul să țină seamă prin urmare de următoarele gradații:

- Înțelegerea concepției, prin acțiune intuitivă.
- În caz de lipsă numirea în limba maternă sau dacă numai se poate, lăsarea elevului să spună el numirea.
- Numirea maghiară.
- Exercițiul noului cuvânt, în cadrul conversației maghiare.

Învățătorul să facă așa, de câte ori o crede de lipsă, în interesul înțelegerii. În cursul instrucției, bineînțeles, cum elevul ajunge în posesiunea tot mai multor și mai multor cuvinte maghiare, și simțul lui pentru limba maghiară se dezvoaltă, întrebuintarea limbei materne, în mod auxiliar, se reduce tot mai mult în mod automat.

Cu elevii începători, cari nu știu limba maghiară învățătorul să uzeze de limba maghiară și înafară de de instrucția propriu zisă.

Să luați dispoziții în acest senz.

2. În clasele III, IV, V (ca în decretul precedent. N. Red).

Prin urmare, dacă părinții cer propunerea scrisului și cetitului (literatură, istorie, etc.?? N. Red.) în limba maternă, petiția lor, chiar și dacă pare neîncredințată, aveți să o înaintați, însoțită de raportul d-voastră, comisiei administrative, pentru a se aduce deciziune în chestie, iar pe urmă veți îngriji de îndeplinirea deciziunii. Impotriva deciziunii comisiei administrative se poate face apel la ministerul de sub diriguire mea. D-voastră puteți face apel de asemenea.

Planul de învățământ va fi complectat cu anexa de mai la vale.

Conform anexei, limba maternă, ca materie de învățământ, se începe în clasa III, va să zică atunci când elevul a trecut peste greutățile tehnice ale scrisului și cetitului în limba maghiară, și se termină în clasa V având a se face examen în aceste clase.

Deoarece dorința mea este, ca de profitele cuprinse în partea a doua a decretului meu, să se bucure și elevii înscriși în anul școlar 1914/15 în clase mai înalte decât clasa III, în mod transitoriu dispun, ca, întru cât învățătorul cunoaște limba maternă respectivă, încă în anul școlar viitor elevii din clasele III—V făcându-se scădere, adunați în raport cu numărul lor, să învețe materialul clasei III. În anul școlar 1915/16 clasa III va primi separat instrucție, iar clasele IV, V împreună. În anul școlar 1916/17 fiecare clasă va primi separat instrucția.

Instrucția se va da peste numărul obișnuit al orelor. Deoarece instrucția aceasta se va da numai elevilor ai căror părinți o cer, trebuie să se întocmească astfel orarul, ca ceilalți elevi să nu fie stânjeniți. Elevii claselor paralele se pot aduna într-o singură clasă, cu învoirea d-voastră, dacă nu e prea mare aglomerația.

Dacă orarul cel nou, va însemna pentru învățător un plus de ore reglementare, el va fi răsplătit cu taxe

reglementare, în urma recomandăției Dvoastre. Pe timpul războiului taxele acestea nu se plătesc.

Iar ca neștiința învățătorului, în ce privește limbile materne respective, să nu fie piedecă, dispun, ca informațiile Dvoastre, ce-mi dați asupra numirilor de învățător, să le întocmiți așa, ca aceasta piedecă să nu existe.

Vă leg de inimă în sfârșit, ca, pătrunzând în toate înțelesurile decretului meu, în practicitatea lui metodică, să faceți tot ce e cu putință, pentru ca aceste dispoziții, întemeiate pe echitate, tocmai cu ajutorul echității să potențeze educația patriotică în școale, și să rezulte din ele aceea ce este dorința mea. Despre experiențele Dv. să-mi faceți dare de seamă, la sfârșitul anului școlar.

Budapesta, 13 August 1914.

Béla Jankovich,
ministru de instr. și culte.

Anexa

la planul de învățământ al școalelor primare de stat

Scopul:

Învățarea literilor mici și mari.

Învățarea limbei materne țintește să învețe pe copilul de limbă nemaghiară, a scrie corect, a concipia și a ceti în limba lui maternă.

Materie.

Învățarea literilor mici și mari, scrise și tipărite. Cetirea de cuvinte, propoziții, bucăți mai mici, analizarea și scrierea lor prin copiere, și mai târziu prin dictare.

Se poate întrebuinta ori ce abecedar, în limba respectivă, aprobat de minster.

Clasa IV.

Exerciții de scris fluent. Ortografie după dictat și copiat. Înghetarea de propoziții mai scurte și scrierea lor. Concipiare din diferite studii, punându-se teza. Scrisori mai simple, în scris și cu vorba.

Exercițiu de cetire fluentă. Analiza lecturilor descriptive și morale, mai simple, în direcția, ca elevul să înțeleagă mai târziu independent lectura sa.

Se poate întrebuinta carte de cetire aprobată, etc.

Clasa V.

Exerciții ortografice, după dictat și copiat. Scris de texte scurte, memorizate. Rezumarea lecturii, după întrebări, având grijă de concipiarea maghiară. Scrieri pe baza schițării. Concipiare independentă. Scrisori informative, rugătoare, scrisori de mulțămire sau de salutare, pe temă dată.

Cetire, etc.

Manualul poate fi o carte de cetire aprobată, etc. Se pot folosi numai manuale arătate, în mod provizor, căci s'au luat dispoziții ca să se întocmească manuale corespunzătoare.

Orarul.

Clasa	Unde este un învățător	Unde sunt doi învățători	Unde sunt mai mulți învățători
III.	1	1 și $\frac{1}{2}$	2 ore
IV.	1 și $\frac{1}{2}$	1 și $\frac{1}{2}$	2 „
V.	1 și $\frac{1}{2}$	2	2 „
Suma	4	5	6 ore

Câteva din cauzele instrăinării (poporului) de biserică. Mijloace de sanare a răului.

De G. Fl. Preșmereanu.

E generală aproape plângerea, că sentimentul religios-moral, întru atâta a slăbit la poporul nostru, încât, la toate păturile sociale se remarcă o decadentă a stărilor morale, care merge mână în mână cu instrăinarea de cele sfinte.

Aceasta înaintare repede spre prăpastia degenerării morale, a ajuns așa de departe, încât ni-se impune nouă conducătorilor sarcina de a veghea cu ochi neadormit, la soarta neamului nostru, care are acum mai ales atâta lipsă de o purtare de grijă a intereselor lui sufletești, amenințate de diferite curente nesănătoase, venite din afară, dar nu mai puțin și de un sfat, îndrumare întru ușurarea greutăților lui materiale. Ni-se impune ca o datorință grabnică, să studiem după acele semne de boală morală, lecuindu-le, precum și să dăm mână de ajutor poporului arătându-i căi și mijloace pentru a afla izvoare de câștig mai bogate, dacă nu vom să vedem emigrând cu totul pătura noastră țărănească, ajunsă la neagră mizerie, morală și materială.

O intețită muncă și o luptă purtată sistematic în combaterea relelor, se impune cu atât mai vărtos, mai ales că la noi, nu există strat social, să fie rămas, cruțat de acest flagel al răcirii simțului religios și în consecință al instrăinării de biserică sa strămoșească și tot astfel de degenerare morală.

La Germani, încă bântue, acest flagel, dar nu în măsură așa mare și nici decât la clasa cultă. Din contră slăbirea ce se observează în sentimente religioase la clasa de jos a pop. german, pare a fi suplinită printr'un avânt și spor în credință, ce se observează la clasa de sus.

Ceeace constituie la noi primejdia este faptul, că tocmai clasa noastră inteligentă, dovedește o mai vinovată indiferență, o atitudine nepăsătoare față de chestiile de credință și biserică.

Dacă, dară căpeteniile noastre bis., văzând că boala instrăinării de bis. a luat proporțiile unor epidemii, s'au angajat la lupta, pentru stărpirea germe- nilor boalei, și întru pararea atacurilor venite din partea dușmanilor credinței, tocmai trebuințele sufletești ale clasei culte — care e mai infectată — ar trebui avute mai întâiu în vedere.

Aceasta pătură, fiind mai espusă atacurilor dușmanilor, cari se știe cu ce mijloace rafinate caută să dovedească lipsa de îndreptățire la viață a religiunii creștine, tocmai aceasta și trebuie crescută, bine educată, dar și cultivată provăzându-o cu armele cele mai moderne ale științei.

Parate fiind atacurile dușmane, din parte acesteia ușor se vor putea adăposti sub brațul ei apărător și masele de jos, cari vor urmă întru toate comandai înțelepte a conducătorilor, cari încă se vor recruta din rândurile aceleia.

În zadar vor cercă atunci să zeflemizeze și batjocurească dușmanii credinței „învechita învățatură a Galileanului”, — cum le place să numească religia creștină, — care după spusele lor — nu mai poate ținea în întunec mulțimea credincioșilor, în acest secol al luminii, câtă vreme, ei, vor vedea o desmințire categorică în cultura înaltă și pătrunsă totuș de duh religios-bisericesc, a clasei noastre conducătoare.

Tocmai fiindcă lupta, pentru suprimarea bisericii, se dă cu armele științei, cu argumente științifice, bi-

serica vrând nevrând a trebuit să. caute o apropiere cu bărbații de știință. A trebuit ca cu aceleași mijloace și cu argumente științifice să-și apere punctul său de vedere.

În scopul împretinirii, clasei culte cu formele de cultură, se arangează la Germani tot felul de reuniri, concerte, ba oamenii de știință prin prelegeri ținute la nivel înalt, caută să împrietinească chiar și pătura de jos cu formele de știință.

Nu mai vorbesc de multele prelegeri și studii cu ținerea cărora, se angajază bărbați de știință pentru creșterea unei pături de inteligenți, sănătoasă și religioasă.

Cum stăm noi în privința aceasta, cu clasa noastră cultă?!

Poporul de jos, e lucru firesc, să nu se prea însufletească, când i-se spune de foloasele unei vieți creștine, doară însăși inteligența, sau mai bine zis domnii o desmint aceasta prin purtările lor ușurate și ținuta lor nepăsătoare față de biserică. *La o îndreptare a vieții religioase, la clasa de jos, numai prin creșterea unei pături alese de cărturari, ne putem aștepta.*

Se știe că poporul nostru, în trecutul lui întreg, a fost religios și moral, cu toată lipsa lui de cultură și așa cum eră nutrit exclusiv cu hrana sufletească, agonisită sub influința binefăcătoare a bisericii sale strămoșești. Dacă azi ne e dat să constatăm contrarul, decăderea lui morală, aceasta numai formelor bolnăvicioase de civilizație, împrumutate dela alții fără ca să fie el matur de ajuns se poate atribui.

Folosesc cuvântul „bolnăvicios”, fiindcă numai așa se esplică, că toată dezvoltarea noastră în cele culturale nu a fost de natură a promova în acelaș timp și dezvoltarea vieții noastre religioase. Din contră ea a avut darul să facă să se răcească sentimentul de dragoste față de așezămintele lui, școala și biserică. *Pentru ai imprimă un caracter sănătos culturii noastre, e de datorința conducătorilor noștrii, ca însiși să-și câștige o atare cultură!* A trecut timpul, când preoții noștrii eșiți din elita țaranilor noștri dela sate, nu se deosebiau de ceilalți credincioși, decât prin o cunoaștere mai temeinică a cărților sfinte a tipicului și cântării bisericesti. Dacă și nu aveau atunci vre-o cultură înaltă, în schimb erau mai evlavioși, mai bisericosi și de o cinste neeseptionabilă. Aceste calități alese, dar mai ales împrejurarea, că erau mai strâns legați cu cei de azi de interesele poporului, pe care nici când nu-l părăseau, erau deajuns pentruca ei să suplinească lipsa de cultură pe care o întrunesc azi.

E întrebarea, însă, că păstratu-s'a în curățenia sa viața păstorilor sufletești, precum și că înaintat'a în cultură, tagma noastră în măsura în care s'au schimbat relațiunile de trai și s'au diferențiat formele de viață cu civilizația sa atât de pistrăită?!

Iată o întrebare, la care cu mâna pe inimă cu greu vom putea da un răspuns mulțamitor. E departe încă vremea, când vom vedea și noi preoți, deplini calificați.

Mult va trece până ce preotul nostru se va putea considera superior în pregătire, culturală și morală față de ceilalți inteligenți.

S'ar părea, că am zis, cam mult, ba chiar mi-s'ar putea reproșa, că am scoborit prestigiul tagmei preoțești! Mai ales încât privește partea morală, mi-s'ar putea reflecta, că nu e just a discuta preoțimei de azi, *îndreptățirea la o egală reputație sau valoare morală, cu celelalte profesiuni intelectuale.* Știut este doară, că moralul nu stă totdeauna în raport direct cu cultura intelectuală. E foarte justă aceasta observare, dară,

dacă am țineă cont de cazurile destul de dese, când prin purtarea lor slabă morală, unii preoți s'au discutat singuri orice îndreptățire la încrederea și respectul credincioșilor — lucru care, numai la lipsa unei culturi temeinice se poate reduce — dacă am considera, căți n'au în deplină măsură dezvoltată conștiința chemării lor, ar trebui să încete ori ce motiv de plângere. Dacă slujbașii la altarul D-lui cari fac să răsunе cuvântul dela amvon s'ar ridică cu toții la conștiința chemării lor adevărate și sfinte, chemare dată lor de Is. Chr. *în scurt timp ne-ar fi dat să vedem pe popor apropiindu-se cu dragoste de ei și ascultându-i cu bucurie! Nu ne-ar mai fi dat de altă parte să auzim atâtea plângeri, că sentimentul religios s'a răcit și că poporul s'a depărtat de biserică. Ba în curând s'ar face simțită o îmbunătățire a stărilor sociale peste tot. Acesta este și lucru firesc de altcum, câtă vreme este știut, că atunci credincioșilor nostri le-ar fi dată puțința să pătrundă în cunoașterea vie a marelui adevăr al învățaturii lui Chr. și pe care singur se poate întemeia un adevărat ideal de viață.*

„Cu acest mare și suprapământesc adevăr, care — zic — alcătuește adevărata fi nță a vieții și a învățaturii lui Chr. cu greu ne întâlnim, la cei mai mulți dintre slujbașii altarului, ba este cu totul lăsat afară din cercul nostru de preocupățiuni“ — zice Trine. Fiind de mare actualitatea unele din părerile acestui bărbat care trece de unul dintre cei mai specifici reprezentanți ai idealismului American de azi a cărui influență asupra întregii culturi Engleze, este una dintre cele mai binecuvântate, voi da prilejul cetitorului acestor rânduri să facă cunoștință cu modul, cum judecă el, stările morale și religioase de azi. Trebuie s'o spun dela început, că cele constatate de el nu sunt chiar mulțămitoare.

(Va urmă).

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare în »Biserica și Școala«, pentru conferirea alor 5 eventual 6 stipendii din fundațiunea **Teodor Papp**.

Îndreptății la acestea stipendii sunt conform literelor fundaționale:

- a) rudeniile fundatorului;
- b) tineri români ortodocși din Giula;
- c) în lipsa recurenților de sub a) și b), urmează îndreptățirea tinerilor ortodocși din întreaga dieceză a Aradului.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ort. din Arad, instruite cu următoarele documente originale ori în copii autenticate la vr'un notariat public regesc:

1. Estras din matricula botezaților, provăzută cu clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii gr. or.
2. Rudeniile, cari reflectează la stipendiu au să prezinte și informațiune familiară în toată regula.
3. Atestat de paupertate dela diregătoria politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților concurentului precum și despre starea materială a concurentului însuși.

Atestatul de paupertate se recere și dela rudeniile fundatorului, dacă reflectează la stipendiu.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1913/14, iar universitarii — despre toate cursurile ascultate, respective documentul despre progresul făcut.

5. Certificat medical despre starea sanitară a concurentului.

6. Dacă concurentul a întrerupt studiile are să dovedească prin act autentic: unde, în ce calitate a petrecut și ce purtare a avut?

7. Concurentul va avea să arate în petițiune specialitatea la care și locul unde voiește să urmeze studiile, precum și aceea, dacă are ori nu și alt stipendiu, dacă da, de unde și în ce sumă?

Petițiunile, cari nu vor întruni condițiunile de mai sus ale concursului ori ar înfră după expirarea concursului nu se vor lua în socotină.

Fiecare concurent are să comunice locul și poșta ultimă, unde să i-se trimită rezoluțiunea Consistorului, alăturând și mărcile postale corăspunzătoare.

Arad, la 7/20 august 1914.

*Consistorul ort rom.
din Arad.*

CRONICA.

Aviz elevilor inst. ped.-teol. Direcțiunea institutului ped.-teol. din Arad anunță, că din pricina războiului s'a amânat deschiderea anului școlar anunțată mai nainte și anume: În 1/14 și 2/15 septembrie se vor țineă examenele de corigență și private în ambele despărțăminte, în 3/16 vor fi înscrierile iar în 4/17 se vor începe prelegerile. Pentru înscriere sustau dispozițiunile de plată a didactului și a taxelor de întreținere anunțate în anuar și în foaia oficioasă cu adausul taxelor de întreținere urcate la despărțământul teologic: Cor. 450, iar la despărțământul pedagogic cor. 350 la an din cari au să fie achitate la înscriere pentru despărțământul teologic rata I de Cor. 250 iar pentru despărțământul pedagogic rata I de Cor. 150.

Concurse.

Pentru îndeplinirea posturilor învățătoresți vacante din inspectoratul Beliiului se publică concurs cu termen de alegere **de 30 zile** dela prima publicare.

1. **Călăce**, salar în bani 600 cor., întregirea asigurată din vistieria statului.
2. **Chișlaca**, salar în bani 304 cor., 7 jughere pământ 120 cor., 13¹/₂ cubule cucuruz a 12 cor., lemne 12 metri a 3 cor. Recursul pentru întregirea salarului e sub rezolvire.
3. **Craiova**, în bani 300 cor., 4 jug. pământ: 70 cor., 12 cubule bucate: 144 cor., 8 org. lemne 80 cor.

4. *Coroiu*, în bani 600 cor. Recurs pentru întregirea salariului sub rezolvire.

5. *Dumbrăvița de codru*, 600 cor. Cererea de întregire a salariului e sub rezolvire.

6. *Groși-Bârsești*, în bani 88 cor., 15 $\frac{1}{2}$ șinice bucate: 180 cor., 8 orgii lemne 80 cor. Cererea de întregire nerezoluită încă.

7. *Mărăușiu-Săcaci*, în bani 222 cor., 16 cubule bucate: 192 cor., câte 1 litru fasole și câte o porție de fân și pae, 8 stânjini de lemne 80 cor., Cererea de întregire nerezoluită.

8. *Biuș-Sânniclăuș*, în bani 600 cor. Întregirea dotației stă sub rezolvire.

9. *Suplac*, 300 cor. în bani, 12 cubule bucate: 144 cor., 6 orgii lemne: 70 cor. Întregirea dotației ne rezoluită încă.

10. *Susag-Tălmăciu*, în bani 400 cor., 20 cubule bucate 240 cor. Întregirea dotației se va rezolvi.

11. *Ursad-Pocluse-Hodișel* în bani 600 cor. Întregirea dotației sub rezolvire.

Către aceste beneficii se adaugă stolele cantonale îndatinate, locuințe acomodate cu grădini pentru legume. Din lemne vor fi a se încălzi și salele de învățământ.

Reflectanții au a se prezenta la sf. biserică din satele unde voesc a compete, pentru a-și dovedi dexteritățile în tipic și cântări, iar recursele instruite amănunțit prescriselor §. 58 din regul. școlar, au a le înainta la subscrisul în Feketegyörös.

Pentru comitetele parohiale: *Petru Serb* protopop.

—□—

1—3

Pentru întregirea stațiunii învățătoresci din *F. Giriș* (Feketegyörös), se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Bani în număr 240 cor., 2. Pământ arător 4 jug., 3. Competință de pășunat 6 jug. catastrale, 4. Bucate 20 cubule grâu și cucuruz, 5. Pentru lemne 120 cor., 6. Stolele cantonale îndatinate, 7. Locuință foarte acomodată cu grădină de legume. Toate acestea venite fac 1100 cor., dela care sumă e asigurată întregirea salariului dela stat.

Reflectanții la aceasta stațiune, au a-și trimite recursele adresate comitetului parohial la subscrisul, având până la alegere a se prezenta la sf. biserică, pentru a-și dovedi dexteritățile în tipic și cântare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Petru Serbu* protopop.

—□—

1—3

Pe baza ord. Ven. Consistor eparhial ort. român din Oradea-mare Nr. 2216/94, prin aceasta se publică concurs pentru postul de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroh din *Cheresig* *Dimitrie Albu*, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă următorul beneficiu:

1. Pământul parohial 24 iug. cat. din care capelanul va beneficia $\frac{1}{3}$ parte și anume: pământurile cu nr. cat. 537, 716, 1055, 1243, 1244 și 1255.

2. De nr. de casă 1 vică bucate ca bir, având capelanul $\frac{1}{3}$ parte, și anume dela nr. casei 130 în sus.

3. Casa parohială cu apartinențele, care însă până când trăește parohul *Dim. Albu*, rămâne exclusiv în folosința acestuia, încât capelanul va avea a se îngriji de cvartir în acest restimp.

4. Stolele îndatinate, din care capelanul va avea unde va servi singur $\frac{1}{2}$, iar unde va servi cu parohul $\frac{1}{3}$ parte. 5. Drept de pășunat pentru 10 vite.

Darea după pământ și venit o va solvi $\frac{1}{3}$ parte capelanul. Capelanul va fi dator să catehizeze regulat în toate școlile din parohie, fără să pretindă dela parohie ceva remunerațiune. Alesul va avea să îndeplinească toate funcțiunile din parohie. După moartea parohului capelanul va urma ca paroh.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă în original, adresate com. par., au a se înainta la P. O. oficiu protopopesc din Oradea-mare în termenul regulamentar, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta capabilitatea în oratorie și rituale. Parohia este de clasa primă.

Cheresig, din ședința com. par. ținută la 21 maiu (3 iunie) 1914

Dimitrie Albu m. p.,
președinte.

Georgiu Papp m. p.,
notar.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p. protopop.

—□—

1—3

Cu aprobarea Ven. Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 2239/B. 1914, pentru îndeplinirea parohiei vacante din *Ursad* cu filiile *Pocluse* și $\frac{1}{3}$ din *Hodișel* de clasa III, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Dotațiunea e: 1. Pământ parohial arător de 16 jug., 2. Birul preoțesc câte o măsură 30 litri de cucuruz dela fiecare număr de casă, 3. Din filia *P. Hodișel*, câte o jumătate de măsură de cucuruz și câte o zi de lucru (cu brațul) dela fiecare număr de casă.

4. Stolele îndatinate. 5. Întregirea dotației dela stat.

Reflectanții la aceasta parohie au a-și înainta recursele adresate comitetului parohial din *Ursad* la subscrisul în Feketegyörös, având totodată a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică de acolo pentru a celebra sau cânta și cuvânta.

Dat din ședința comitetului parohial din *Ursad* ținută la Iunie (5 Iulie) 1914.

George Cherecheș m. p.,
președinte.

Ioan Ilie m. p.,
notar.

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protopop.

—□—

1—3

Se escrie concurs cu termen de 45 de zile la postul vacant de paroh în comuna *Căbești* din protopresbiteratul *Beiușului*.

Emolumentele sunt:

1. Casa parohială și apartinențele ei.
2. Pământ parohial de 4 holde, după care preotul va achita darea.

3. Bir preoțesc, câte o jumătate măsură de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.

4. Stolele îndatinate (după cum s'au statorit de comitetul parohial).

5. Întregire dela stat.

Parohia fiind de clasa II-a în candidație nu se pot admite decât concurenții cu evalificațiunea regulamentară și eventual cei, cari ar avea specială îndreptățire din partea Veneratului Consistor.

Alesul va fi îndatorat a catehiza la toate școlile din comună fără altă remunerațiune.

Reflectanții la aceasta parohie își vor înainta rugarea de concurs instruită conform normelor în vigoare pe calea oficiului protopopesc concernent și pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamentul parohial în ter-

minul concursual au să se prezinte într-o Duminică ori sârbătoare la sf. biserică din Căbești pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Pentru comitetul parohial:

Dr. V. Fildan adm. ppesc

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl III lăncești (Iancsófalva) cu filia **P. Bicaci** protopopiatul Beiușului se escrie concurs conform ordinului Consistorial Nrul 2364—B. 1914 cu termen de recurgere **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial pe lângă următoarele beneficii:

1. Casa parohială și intravilanul de 667 m □
2. Pământ parohial de 8 iugere 240 st □
3. Bir preoțesc câte o măsură de cucuruz sfârmat de calitate cea mai bună dela fiecare număr de casă.
4. Câte o zi de lucru cu carul, cu plugul sau cu brațul, care se poate rescumpăra în bani cu 1 cor.
5. Stolele legale.
6. Intregirea dela stat.

Alesul va fi dator a providea catehizațiunea gratuit.

Recursele instruite regulamentar se vor înainta oficiului protopopesc concernent în termenul legal sub durată căruia reflectanții au voie să se prezinte în comună pentru a se face cunoscuți poporului.

Pentru comitetul parohial:

Dr. V. Fildan adm. ppesc.

—□—

2—3 gr.

Pentru îndeplinirea definitivă a vacantei parohii din **O. Homorogh**, protopresbiteratul Tinca, comitatul Bihar, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare; pe lângă următoarea dotațiune: 1. Sesiunea parohială în estindere de 35 iugere și 69□ pământ arător. 2. O cănepiște separată. 3. Casa parohială cu apartinențele ei și grădină. 4. Bir preoțesc: dela familiile cu pământ 30 litre cucuruz, dela cele fără pământ 15 litre anual. 5. Pășunatul, ce revine după pământul parohial. 6. Stolele îndatinate. 7. Intregirea superioară dela stat. Dările publice le va suportă preotul, care va și catehiza fără alta remunerațiune. Parohia este de clasa I.

Reflectanții, recursele lor ajustate conform Regulamentului adresate comitetului parohial, le vor subșterne oficiului protopresbiterat gr.-or. rom. în Méhkerék și se vor prezenta în sf. biserică din O. Homorogh în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine **N. Roxin** protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala conf. gr. or. rom. **Miersig** cu termen de **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următorul salariu:

1. Cvarțir modern cu grădină de legume.
2. Dela parohie 700 cor. în număr.
3. Stolele îndatinate.
4. Intregirea salariului peste 724 coroane votat dela stat.

Alesul are se propună toate studiile obligate și se provadă cantoratul și în caz de lipsă catehizarea.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile provăzute conform legilor în vigoare comitetului parohial, pe calea oficiului protopopesc din Méhkerék, iar în termenul

concursului, să se prezenteze în vre-o Duminică în biserică din Miersig.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine **Nicolae Roxin** protopresbiter.

—□—

2—3

Se escrie concurs cu termen de **30 zile** la postul de învățător-cantor din comuna **Dobrești** (Bihardobronđ) devenit vacant cu trecerea la penziune a învățătorului Ioan Moga pe lângă următoarele emolumente respective condițiuni:

1. În bani: 710 cor. solviți în rate treilunare anticipative din cassa culturală, dela care sumă se va cere punerea în curgere a întregirii dela stat avută conform §-lui 4 art. XVI: 1913 cu rezoluțiunea ministerială de data 10 iulie 1913 st. n. Nrul 10,556 și beneficiată de învățătorul până în momentul penzionării sale.

2. Locuință corăspunzătoare și grădină de legumi în natură.

3. Pentru conferință 20 cor.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

5. Dela funcțiunile cantonale: stolele uzuale.

Reflectanții au să-și ajusteze rugățile cu:

a) Diploma de învățător.

b) Atestat de serviciu.

c) Declarație, că a satisfăcut stagiului militar.

d) Atestat, că e capabil a instrui și conduce cor vocal.

De curățitul și încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna.

Alesul e dator să instrueze elevii în cântările bisericesti și să compună cor vocal fără alta remunerațiune.

Sub durată concursului recurenții sunt poftiți a se arăta poporului la sf. biserică.

Pentru comitetul parohial.

Dr. V. Fildan adm. ppesc al tractului Beiuș.

—□—

2—3 gr.

Pentru postul învățătoresc din **Forrószeg** protopopiatul Tinca cottul Bihar se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 1. Cvarțir liber și pentru grădină 20 cor. 2. Dela comuna bisericască bani numărari 600 cor., întregirea dela stat e votată sub Nr. 114422/910.

Reflectanții recursele lor provăzute cu actele reccurte de Regulament adresate comitetului parohial, au să le subștearnă subscrisului protopresbiter în Méhkerék și să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Forosig pentru a-și arăta desteritatea în cele cantonale, deoarece are să provadă și afacerile cantonale și e îndatorat să și catehizeze până când parohia va fi vacantă.

Dat în ședința comitetului parohial ținută la 3/16 august 1914.

Gabriil Hasas
președinte.

Ioan Onacea
notar.

In conțelegere cu mine **Nicolae Roxin** protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantorala dela școala gr.-or. rom. din **S. Cristior** (Sarkadkeresztur), protopopiatul Tinței com. Bihar se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare; pe lângă următoarea dotațiune: 1. Dela comuna bisericască cvarțir

liber și grădină. 2. Bani numărari 56 cor. 3. Competința de înaș 20 cor. 4. 17 cubule de grâu mestecat și întregirea dela stat, care a fost votată pentru fostul învățător prin Ministeriul de culte sub Nr. 59264/913 în suma de 981 coroane.

Alesul va avea să îndeplinească cantoratul, și până când parohia va fi îndeplinită va avea să și catehizeze.

Reflectanții recursele lor ajustate conform legilor existente, au să le subștearnă scrisului, având să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale; ceea ce însă e a se notifica scrisului.

Micherechiu-Méhkerék 12/25 august 1914.

Nicolae Roxin protopresbiter, președintele comitetului și administrator parohial.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala gr. or. română din **Șebis** (Körössebes) se escrie concurs cu termin de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala„ pe lângă următoarele emolumente:

1.) În numărar 600 coroane; 2.) cvartir cu două chilii, culină și grădină de legumi; 3.) Stole cantorale conform uzului; 4.) Spese de conferințe și adunări învățătoresți după trebuință; 5.) Ajutor de stat conform articolului de lege XVI: 1913. Pentru încălzirea salei de învățământ comuna bisericească dă 16 metri de lemne.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta recursul instruit conform regulamentului pentru organizarea învățământului comitetului parohial din loc Prea onoratului oficiu protopopesc gr. or. român al Vașcăului, în Köszvényes, u. p. Kisszedres și a să prezintă în vre-o sărbătoare ori Duminecă la sfta biserică din Șebis, pentru a-și dovedi desteritatea în cant și tipic.

Șebis (Körössebes) la 13/26 Iulie 1914.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Vasilie Nicoruția* vicar protopopesc.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător vacant din **Buntesti** (Bontesd) protopresbiteratul vașcăului se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala„ pe lângă beneficiul următor.

1. Dela comuna bisericească în bani gata 600 coroane iar întregirea se cere dela stat.

2. Locuință nouă corespunzătoare cu grădină de legumi.

Recurenții își vor instrua recursele cu următoarele documente: a) atestat de botez, b) Diploma de învățător, c) atestat de apartinență și, d) atestat de conduită și serviciu de până acuma, care adresate cătră comitetul parohial să le înainteze pe calea M. O. Oficiu protopresbiterat din Cusuiș iar sub durata concursului

să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru ași dovedi desteritatea în cant și tipic.

Buntesti (Bontesd) din ședința comitetului parohial ținută la 6/19 Iulie 1914.

Terențiu Pop
paroh. preș. com. par.

Georgiu Vidicanu
not. com. parohial.

Cu consenzul meu: *Vasilie Nicoruția* vicar ppsc.

—□—

3—3

La librăria diecezană din Arad.

Au apărut și se găsesc de vânzare
Saizeci și cinci de predici populare
premiatate de academia română

de

Arhim. I. Scriban.

University Library Cluj

à cor. 4. exempl.
plus porto 30 fil.

CARTI BISERICESTI CU LITERE LATINE :

Penticostarul, leg. în piele roșie	14.—
Cazania	14.—
Molitvelnicul	14.—
Triodul cu strajnicul . . .	27.—
Octoichul mare	27.—
Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele	186.—
Apostol	11.50
Evangelia, cu litere latine	25.—

De vânzare la :

Librăria Diecezană, Arad.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.